کپی از کار فرنگی‌ها تمیز و بدون دخالت دست

پرونده‌ای برای تمام برنامه‌ها و مسابقه‌هایی که با کپی از روی دست نسخه‌های اصلی خارجی ساخته شده‌اند، به بهانه کپی جزء به جزء مسابقه جدید «دورهمی» از مسابقه «سامورایی ذهنی»

مرجان فاطمی
هفت صبح

کپی کردن از روی دست برنامه‌های خارجی همیشه باب بوده اما صحبت‌های هفته گذشته مهران مدیری در ابتدای اولین قسمت مسابقه «دورهمی»، این مسئله را وارد مرحله جدیدی کرده است. مدیری صراحتا گفت که جزء به جزء مسابقه‌اش، کپی شده و مهم این است که خیلی خوب آن را کپی کرده‌اند. لحن پر افتخار مدیری در کپی تمیز یک برنامه خارجی، با انتقادهای زیادی روبه‌رو شد. خیلی‌ها معتقد بودند وقتی یکی از مهمترین چهره‌های تلویزیونی با این صراحت از اهمیت کپی‌کاری صحبت به میان می‌آورد دیگر چطور می‌توانیم انتظار داشته باشیم برنامه‌های دست اول در تلویزیون ببینیم! از ابتدای دهه ۹۰ برنامه‌های مهم و پرمخاطب زیادی با کپی‌برداری از روی نسخه اصلی ساخته شده‌اند. بعضی‌ها حتی در دکور هم کمترین خلاقیتی نداشته‌اند و در بعضی دیگر سبک و سیاق اجرا هم مشابه نسخه اصلی بوده است. هفت صبح در این پرونده، چگونگی کپی‌کاری در ۱۰برنامه مهم را بررسی می‌کند.

مسابقه دورهمی — شبکه نسیم

مهران مدیری در فصل پنجم دورهمی به جای حرکت در مسیر همیشگی، از برند این برنامه برای یک مسابقه جدید استفاده کرده است. اولین قسمت «دورهمی» جمعه ۲۱ خرداد روی آنتن رفت و خود مدیری اعلام کرد آن را مو به مو از روی یک مسابقه خارجی (سامورایی ذهنی) کپی برداری کرده است.

شباهت ساختار بخش اول مسابقه دورهمی یک مسابقه ساده اطلاعات عمومی ساده است که پیش‌تر نمونه‌اش را زباد سراغ داشته‌ایم. مرحله دوم که ربات نامیده می‌شود از روی مسابقه «سامورایی ذهنی» (Mental Samurai) شبکه FOX ساخته شده. «سامورایی ذهنی» از سال ۲۰۱۹ آغاز شده و هدفش محک زدن توانایی و قدرت‌های ذهن مثل حافظه، قدرت حل مسئله و دانش شرکت کنندگان است. سرعت عمل در آن مسابقه بالاتر است و مجری برخلاف مدیری مکث طولانی روی سوال‌ها ندارد. نکته دیگر اینکه سوال‌ها هم در «سامورایی ذهنی» تنوع بیشتری دارند.

شباهت دکور دکور «دورهمی» در فصل جدید درست شبیه دکور «سامورایی ذهنی» است. رباتی طراحی شده است که شرکت کننده را مدام می‌چرخاند و مقابل صفحه‌ای که قرار است سوال روی آن درج شود می‌ایستد. شرکت کننده بعد از مطرح شدن سوال، بیست ثانیه فرصت دارد پاسخ دهد و منتظر رفتن به سمت سوال بعدی باشد. رنگ و نور داخل استودیو، محل استقرار مجری و تماشاچیان، طراحی جزء به جزء بخش‌های ربات، چگونگی چرخش آن و حرکت به سوی سوال‌ها و ... همگی درست مشابه «سامورایی ذهنی» است و فقط بخش‌ها به زبان فارسی نوشته شده.

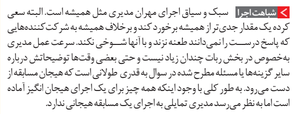

شباهت اجرا سبک و سیاق اجرای مهران مدیری مثل همیشه است. البته سعی کرده یک مقدار جدی‌تر از همیشه برخورد کند و برخلاف همیشه به شرکت کننده‌هایی که پاسخ درست را نمی‌دانند طعنه نزند و با آنها شوخی نکند. سرعت عمل مدیری به‌خصوص در بخش ربات چندان زیاد نیست و حتی بعضی وقت‌ها توضیحاتش درباره سایر گزینه‌ها یا مسئله مطرح شده در سوال به قدری طولانی است که هیجان مسابقه از دست می‌رود. به طور کلی با وجود اینکه همه چیز برای یک اجرای هیجان انگیز آماده است اما به نظر می‌رسد مدیری تمایلی به اجرای یک مسابقه هیجانی ندارد.

واکنش عوامل: مدیری درست در نقطه شروع مسابقه صراحتا گفت که برنامه را کپی کرده‌اند. توضیح داد: «هر برنامه‌ای مثل تاک شو، مسابقه و غیره یک نمونه اصلی دارد، بقیه کپی‌اند. یعنی یک کشوری اصل می‌سازد بقیه از آن کپی می‌کنند. این برنامه هم کپی است. جزء به جزء آن کپی است. سعی کرده‌ایم خیلی خوب کپی کنیم، کپی درجه یک داشته باشیم. این مهم است و کپی هم باید درجه یک باشد.»

پرنده باش — شبکه سه

«پرنده باش» تابستان سال ۱۳۹۷ طبق الگوی مسابقه مشهور «Who Wants to Be a Millionaire?» با همان «میلیونر شو»ی معروف ساخته شد و با اجرای محمدرضا گلزار روی آنتن رفت. این مسابقه اولین بار سال ۱۹۹۸ در انگلستان ساخته شد و بسیاری از کشورهای دنیا کپی آن را تولید کردند.

شباهت ساختار این مسابقه آنقدر در سطح جهان مشهور است که به‌نظر می‌رسد خیلی از مخاطبان قبل از شروع «پرنده باش» هم با فضای آن آشنایی داشتند. فیلم هندی «میلیونر زاغه‌نشین» که براساس این مسابقه شکل گرفته بود، در ایران با استقبال زیادی روبه‌رو شده بود. به همین دلیل تقریبا همه ساختار مسابقه را می‌شناختند. «میلیونر شو» در کشورهای مختلف با اشکال مختلفی ساخته شده و تفاوت‌های زیادی باهم دارد اما اصول اولیه همه‌شان یکی است. در ایران هم تنها تفاوتش این بود که میزان دریافتی شرکت کننده‌ها و همچنین جایزه نهایی براساس ریال محاسبه می‌شد.

شباهت دکور «پرنده باش» طبق الگوی همیشگی مسابقه‌های «میلیونر شو» در دکوری گرد ساخته شد. تماشاگران دورتادور می‌نشستند و مجری و شرکت کننده وسط سن، روبه‌روی هم قرار می‌گرفتند. رنگ دکور مسابقه طبق اصول همه میلیونر شوها، ترکیبی از آبی پرنگ و کمرنگ و مشکی بود. حتی در طراحی لوگو و طرح گرافیکی نمایش سوال‌ها و پاسخ‌ها و همچنین طرح گرافیکی قرار گرفتن هر شرکت‌کننده در هر مرحله هم به الگوی اصلی پایبند بودند. صفحه نمایشی که مقابل مجری و شرکت کننده قرار داشت هم یک دیگر از موارد شباهت میان این برنامه‌ها بود.

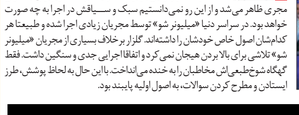

شباهت اجرا محمدرضا گلزار اولین بار بود که در یک برنامه تلویزیونی به‌عنوان مجری ظاهر می‌شد و از این رو نمی‌دانستیم سبک و سیاقش در اجرا به چه صورت خواهد بود. در سراسر دنیا «میلیونر شو» توسط مجریان زیادی اجرا شده و طبیعتا هر کدام‌شان اصول خاص خودشان را داشته‌اند. گلزار برخلاف بسیاری از مجریان «میلیونر شو»، تلاشی برای بالا بردن هیجان نمی‌کرد و اتفاقا اجرایی جدی و سنگین داشت. فقط گیگاه شوخ‌طبعی‌اش مخاطبان را به خنده می‌انداخت. بااین حال به لحاظ پوشش، طرز ایستادن و مطرح کردن سوالات، به اصول اولیه پایبند بود.

واکنش عوامل: از همان زمانی که اعلام شد گلزار مسابقه‌ای به اسم «میلیونر شو» را اجرا خواهد کرد (نام برنامه بعدا تغییر کرد) می‌دانستیم قرار است شاهد الگوبرداری از این برنامه باشیم. کسی از بابت این الگوبرداری، خرده‌ای به تولیدکنندگان این برنامه نگرفت اما بعد از مدتی برخی از مراجع تقلید، آن را نمونه‌ای از مسابقات بخت آزمایی معرفی کردند و برنامه به دلیل مشکلات شرعی تعطیل شد.

پیش درآمد

کپی می کنند آن هم با افتخار

الگوبرداری از روی برنامه‌های خارجی همیشه وجود داشته اما این سال‌ها به کپی نعل به نعل از روی دست آنها رسیده و حالا برنامه‌سازان طراز اول تلویزیون به این کپی برداری افتخار هم می‌کنند

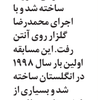

کپی برنشدار امروزه بلافاصله بعد از پخش یک مسابقه یا برنامه جدید باید منتظر تماشای تصویرها و ویدئوهایی از نمونه‌های اصلی آنها در شبکه‌های اجتماعی باشیم. اینطور به نظر می‌رسد که اخیرا بازار کپی‌برداری از روی دست برنامه‌های خارجی داغ شده در صورتی که این مسئله کاملا رشددار است. همین حالا هم اگر نگاهی دوباره به برنامه‌ها و مسابقه‌های دهه هفتاد و هشتاد تلویزیون بیندازیم متوجه می‌شویم نمونه‌های مشابه‌شان را دیده‌ایم منتها از زمان به دلیل عدم دسترسی یا دسترسی محدودتر به برنامه‌های کشورهای مختلف، این مسئله بر ایمان چندان فاش نمی‌شده. طبیعتا کپی‌برداری صورت می‌گرفته و هیچوقت هم مخاطبان متوجهاش نمی‌شده‌اند.

کپی نعل به نعل به لحاظ کپی‌برداری از یک برنامه یا دو سری اثر مواجه هستیم. برخی مثل «زوجی نو» یا «خدوانه»، صرفا بخش‌هایی از یک برنامه را کپی می‌کنند و در سایر بخش‌ها به اصول خودشان پایبند می‌مانند؛ برخی دیگر مثل «سیم آخر»، «اعجوبه‌ها» یا «دورهمی» حتی در کوچکترین موارد هم ایده و فکر خاصی ندارند و حتی در ساخت دکور برنامه هم جزء به جزء از نمونه اصلی کپی می‌کنند. مشکل اصلی مخاطبان بااین دست از برنامه‌هاست. سوال اینجا از عوامل برنامه این است که وقتی هیچ تفکری برای ساخت برنامه ندارید به چه دلیلی تصمیم به برنامه‌سازی می‌گیرید؟

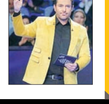

انتخار به کپی تا پیش از این وقتی یکی از برنامه‌سازان به کپی‌کاری متهم می‌شد، سعی می‌کرد هرطور شده آن را تکذیب کند و مثلا بگوید که در چند بخش از آنها الگو گرفته است اما این اواخر برنامه‌سازان باتجربه و طراز اول هم خیلی صریح می‌ایستند و می‌گویند که کپی کرده‌اند. رشیدپور مخاطبانش را به شوخی می‌گیرد و می‌گوید سوال‌ها را هم از آنها خریده‌اند و مدیری می‌گوید خیلی با کیفیت تمام اجرای برنامه اصلی را کپی کرده‌اند و افتخار می‌کند که همین کپی با کیفیت اهمیت زیادی دارد. در این صورت چطور می‌توانیم انتظار داشته باشیم کسی برای ساخت برنامه دست اول و خلاقانه قدم بردارد؟

سیم آخر — شبکه سه

مسابقه «سیم آخر» با اجرای رضا رشیدپور از آبان سال گذشته روی آنتن رفت. بعد از چند قسمت، اعلام شد که این مسابقه با الگوبرداری از روی مسابقه‌ای به نام «بوم» (Boom) تولید شده. مسابقه‌ای که سال ۲۰۱۴ از کانال ۱۲ تلویزیون اسرائیل پخش می‌شد.

شباهت ساختار «سیم آخر» از همه جهات مشابه با مسابقه «بوم» است. در سیم آخر هم مثل بوم، سه نفر وارد استودیو می‌شوند و ابتدا با مجری گپ می‌زنند. بعد سر میزهایی که برایشان در نظر گرفته شده، می‌ایستند. هر بار یک نفر از آنها در حالیکه عینک بزرگی روی چشم دارد و سیم‌چینی به دست گرفته، مقابل بمب قرار می‌گیرد. شرکت کننده بعد از شنیدن سوال، باید یکی یکی سیم‌های رنگی پاسخ‌های اشتباه را قطع کند و نهایتا یک سیم باقی بماند که پاسخ درست است. اگر سیم پاسخ درست را قطع کند بمب منفجر می‌شود و سرتا پای شرکت کننده رنگی می‌شود.

شباهت دکور رنگ دکور «بوم» آبی تیره با رگه‌های بنفش است و «سیم آخر» با اینکه در طرح تفاوت‌هایی دارد اما به همین رنگ‌ها پایبند مانده است. میزی که برای شرکت کننده‌ها در نظر گرفته شده، درست مثل مسابقه «بوم»، سمت راست دکور قرار دارد. دکور به‌طور کلی حالت گرد دارد و در نقطه وسط، جا برای بیرون آمدن بمبی سیاه رنگ در نظر گرفته شده. بعد از اعلام سوال، بمب بیرون می‌آید و شرکت کننده باید سیم‌هایی رنگی را قطع کند. گرافیک طراحی سوال‌ها و جایگاه شادی در آن برنامه حاکم است که نمی‌توانیم در «زوجی نو» شاهدش باشیم.

شباهت اجرا «بوم» مسابقه‌ای پرتحرک و شاد است و مجری آن هم تمام مدت با هیجان اجرا می‌کند. «سیم آخر» توسط رضا رشیدپور اجرا می‌شود؛ مجری شناخته‌شده‌ای که هم سبک اجرایش و هم شیوه تعاملش با شرکت کننده‌ها متحیر به خودش است. با این حال رشیدپور هم سعی کرده به شیوه مسابقه «بوم»، آن را به‌خصوص در جایی که قرار است سیم آخر بریده شود، پرهیجان اجرا کند. گرچه به دلیل مقتضیات رسانه ملی و از آنجایی که مجری اجازه شوخی با شرکت‌کننده‌های خانم را ندارد، امکان چندانی برای ایجاد این هیجان برایش فراهم نیست.

واکنش عوامل: رشیدپور بعد از انتشار خبر کپی‌برداری «سیم آخر» از روی «بوم»، در قسمت بعدی مسابقه، جواب منتقدانش را داد و گفت آنهایی که آن حرف‌ها را چسباندند به برنامه، اطلاعات‌شان ناقص بوده و همین چند ساعت پیش، حتی برسشن‌ها را هم از آن‌ور آورده‌اند. سه، چهار نفر با عینک آفتابی و کیف ساسونوت سوال‌ها را آوردند و گفتند واو به واو همین‌ها را می‌خوانی و... این واکنش با اعتراض‌های زیادی همراه شد.

در این پرونده نامی از برنامه «همرفیق» نیاورده‌ایم. نه به این معنا که «همرفیق» کپی‌برداری نیست که اتفاقا یک کپی بیست دقیق از برنامه‌های تاکشوی خارجی است. حتی در دکور و محل قرار گرفتن گروه موسیقی و ... هم به این تاکشوها پایبند بوده است اما از آنجایی که با نمونه‌های زیادی مشابه «همرفیق» روبه‌رو هستیم آن را کنار گذاشته‌ایم.

سر یال «هفت سنگ» به کارگردانی علی‌رضا بذرافشان، کپی نعل به نعل سر یال «مدرن فامیلی» بود. شخصیت‌ها، روابط، داستان هر اپیزود و حتی سکانس‌ها از روی «مدرن فامیلی» الگوبرداری شده بود. بلافاصله بعد از پخش اولین قسمت سر یال، این مسئله فاش شد و اعتراض‌های فراوانی به همراه داشت. با این حال در ۲۵ قسمت ادامه پیدا کرد.

بیژن بیرنگ سال ۱۲۹۳ یک کمیدی سیتکامی به نام «عشق تعطیل نیست» ساخت و بدون اینکه ارتباط معناداری بین محتوای این مجموعه با کمدی «فرندز» وجود داشته باشد دکور آن برنامه مشهور را بازسازی کرد. جزء به جزء آشپزخانه و اتاق نشیمن سریال «فرندز» در این مجموعه کپی شده بود. تهایتا پنج قسمت بیشتر پخش نشد و نیمه کاره به پایان رسید.

گاهی اوقات هم پیش آمده که یک برنامه پرمخاطب، از ایده‌های دکور یا طراحی صحنه کنسرت‌های خواننده‌های خارجی کپی‌برداری کرده‌اند. سال ۱۳۹۴ طراحی صحنه برنامه «ماه عسل» شباهت زیادی به طراحی صحنه کنسرت یک خواننده آمریکایی داشت و همان سال دکور برنامه «امشب» علی ضیا هم از روی طراحی صحنه کنسرت ادل کپی شده بود.

زوجی نو — شبکه سه

برنامه «زوجی نو» با اجرای بارید بابایی از آبان سال ۱۳۹۹ روی آنتن شبکه سه رفته. این برنامه درباره رفتارشناسی زوج‌های جوان در مدیریت اتفاق‌های زندگی است و با الگوبرداری از برنامه خارجی family feud ساخته شده.

شباهت ساختار برنامه «زوجی نو» به طور کامل از روی family feud کپی‌برداری نشده. اگر قسمت‌های مختلف برنامه را تماشا کنید حتما به این نتیجه می‌رسید که برخی اپیتم‌ها از پیش‌تر در برنامه‌های دیگری دیده‌اید. مثلا بخش‌هایی مثل تشخیص غذای همسر، تشخیص ضرب‌المثل با هدفون روی گوش و ـ اپیتم‌های تکراری هستند که بارها تجربه شده‌اند. آنچه در «زوجی نو» جدید به نظر می‌رسد سرعت عمل در تشکرها و پاسخ دادن به سوالاتی است که روی صفحه قرار می‌گیرد که همین بخش‌ها نقطه اشتراکش با family feud است.

شباهت دکور دکور «زوجی نو» به طور کلی شباهت چندانی با family feud ندارد اما طراحی میزی که زوج‌ها سر آن می‌ایستند و از هم تشکر می‌کنند درست مشابه میزی است که در family feud شاهدش هستیم. در «زوجی نو» شرکت کننده‌ها محل خاصی برای استقرار ندارند و فقط کنار هم می‌ایستند اما در family feud میزهایی برای آنها هم طراحی شده است. رنگ‌ها و نورهای به کار گرفته شده در family feud به نسبت «زوجی نو» شاد‌ترند و به طور کلی فضای شادی در آن برنامه حاکم است که نمی‌توانیم در «زوجی نو» شاهدش باشیم.

شباهت اجرا family feud توسط استیو هاروی، مجری و بازیگر مشهور آمریکایی اجرا می‌شود. او سبک و سیاق خاص خودش را در اجرا دارد و به خاطر همین سبک هم بسیار مورد توجه قرار گرفته است. بارید بابایی تلاشی نمی‌کند که برنامه را مثل هاروی پیش ببرد و از امضای این مجری مشهور استفاده کند. بابایی در «زوجی نو» مثل همیشه اجرا می‌کند و هیجان کاذب وارد برنامه نمی‌کند. او با وجود اینکه شخصیتی شوخ‌طبع دارد اما برنامه را آرام پیش می‌برد و به همین دلیل هم «زوجی نو» برخلاف family feud، ریتم تندی ندارد.

واکنش عوامل: حامد خانی، تهیه‌کننده برنامه در واکنش به اظهارنظرها درباره کپی بودن «زوجی نو» از روی برنامه «family feud» گفت: «کپی کردن برنامه یک بحث رایج است و برنامه‌های دیگر هم برداشت‌هایی از کشورهای دیگر داشته و بومی و ایرانیزه شده‌اند. برای شروع کار چند آیتم را از برنامه‌های خارجی الگوبرداری کردیم ولی از قسمت بیستم آیتم‌های جدید خودمان را اضافه می‌کنیم و تکراری‌ها را حذف خواهیم کرد.»

اعجوبه‌ها — شبکه سه

برنامه «اعجوبه‌ها» با کپی از روی برنامه استعدادسنجی کودکان با نام little big shots از اوایل آبان سال ۹۸ با اجرای مهران غفوریان روی آنتن شبکه سه رفت. فصل دوم این برنامه با اجرای نادر سلیمانی تولید شد که تفاوت چندانی با فصل اول نداشت.

شباهت ساختار «Little Big Shots» برنامه‌ای برای کشف استعدادهای کودکان است که با اجرای استیو هاروی در شبکه NBC امریکا تولید شده و جزو برنامه‌های پرمخاطب این شبکه هم به حساب می‌آید. «اعجوبه‌ها» به لحاظ ساختار کاملا مشابه آن برنامه است. به این صورت که هر قسمت، سه، چهار کودک که در زمینه‌ای خاص استعداد دارند یکی‌یکی وارد استودیو می‌شوند و هنر و خلاقیت‌شان را به نمایش می‌گذارند. بعد کنار دست مجری می‌نشینند و درباره چگونگی یادگیری و رسیدن به این مرحله با او گپ می‌زنند. برنامه حالت رقابتی ندارد و صرفا برای نمایش استعدادهاست.

شباهت دکور اگر فقط عکس‌های برنامه «Little Big Shots» را سرچ کنید کاملا متوجه می‌شوید که تیم تولید «اعجوبه‌ها» کوچکترین خلاقیتی در ساخت دکور جدید برای برنامه‌اش از خودشان نشان نداده‌اند. روی سن «Little Big Shots» یک کاناپه بزرگ زرشکی می‌بینیم در پس‌زمینه آبی با جنت کوسن رنگی که استیو هاروی روی آن می‌نشیند و با بچه‌ها گپ می‌زند. در «اعجوبه‌ها» هم یک کاناپه بزرگ با جنت کوسن روی سن دیده می‌شود با این تفاوت که کاناپه سورمه‌ای است در پس‌زمینه زرشکی! حتی پرده‌های زرشکی پشت سرشان را هم درست شبیه نمونه آمریکایی طراحی کرده‌اند.

شباهت اجرا یکی از مهمترین دلایل جذابیت «Little Big Shots»، اجرای استیو هاروی و نوع تعامل او با کودکان بود. هم مهران غفوریان و هم نادر سلیمانی، تلاش زیادی داشتند که مشابه او اجرا کنند. هر دو مثل هاروی موقع شنیدن حرف‌های عجیب از زبان کودکان، به دوربین خیره می‌شدند و با تعجب نگاه می‌کردند. هر دو تلاش می‌کردند مثل هاروی با بچه‌ها شوخی کنند و حتی شیوه سلام و خداحافظی‌شان هم مشابه بود. در هفت فصل روی آنتن رفت. آن زمان بازار مسابقه‌های استعدادسنجی خوانندگی به خاطر پخش «استیج» بسیار داغ بود و «شب کوک» هم طبق الگوی همان برنامه ساخته شده بود.

واکنش عوامل: عوامل «اعجوبه‌ها» این کپی کاری را پذیرفتند و مهران غفوریان هم اظهارنظر عجیبی داشت. او گفت که تلنت‌شوها قدمتی چند دهه‌ای دارند و دور از تعقل است که هر یک از ما بخواهیم دوباره چرخ را اختراع کنیم. بعد هم گفت اگر اعجوبه‌ها کپی است پس تمام بخش‌های خبری هم کپی هستند اما سعی کرد به برنامه را طبق فرهنگ ایرانی تغییر دهد و ایرانیزه کند.

خندوانه — شبکه نسیم

«خندوانه» در حال حاضر یکی از مهمترین و پرمخاطب‌ترین تاکشوهای شبانه تلویزیون است که از سال ۱۳۹۳ تا به حال در هفت فصل روی آنتن رفته است. با اینکه خود خندوانه الگوی بسیاری از برنامه‌های شبانه قرار گرفته اما برخی معتقدند الگوی اولیه آن از برنامه جیمی فالون گرفته شده.

شباهت ساختار در این هفت سال در رسانه‌های مختلف، درباره شباهت ساختار خندوانه با جیمی فالون صحبت‌های زیادی شده. مثلا خیلی‌ها معتقدند بخش‌هایی از جمله مسابقه لیاهنگ و پانتومیم و لب‌خوانی و نکستن تخمرغ و... به نحوی از الگوبرداری شده اما در کل نمی‌توان گفت «خندوانه» نمونه کپی‌برداری شده از جیمی فالون است. به‌خصوص اینکه «خندوانه» در این سال‌ها بارها تغییر ساختار پیدا کرده. احتمال اینکه رامبد جوان بخش‌های جدید را از تاکشوهای شبانه مهم جهان استخراج کرده باشد، وجود دارد اما نمی‌شود آن را کپی نعل به نعل از برنامه‌ای دانست.

شباهت دکور «خندوانه» در هفت فصل ساخته شده و در هر فصل هم تغییر دکور داده است. همیشه دکورهای جدید با دکورهای قدیمی برنامه مقایسه شده‌اند اما جایی اعلام نشده که دکور یکی از فصل‌های خندوانه از روی دکور برنامه دیگری کپی شده. حتی همان جیمی فالون که بارها اعلام شده بود خندوانه یا الگوی آن ساخته شده هم دکوری کاملا متفاوت دارد. درست است که دکور در مسابقه‌های مثل خندانترین برتر و خندانشده تو شباهت زیادی به مسابقه‌های استعدادسنجی پیدا کرده اما آنها مسابقه‌هایی مقطعی هستند و کل برنامه خندوانه را در برنمی‌گیرند.

شباهت اجرا همانطور که می‌دانید در «فرمایید شام» مجری حضور دارد اما در تمام طول برنامه نریشنی می‌شنویم که یک جورهایی درباره حرف‌های شرکت کننده و کارهایی که انجام می‌دهد، نظر می‌دهد. در فصل‌های ابتدایی «شام ایرانی»، از نریشن‌هایی شبیه همان الگوی «فرمایید شام شبکه من و تو» استفاده می‌شد، البته خود بیژن بیرنگ با شرکت کننده‌ها صحبت می‌کرد از یک جایی به بعد تصمیم گرفتند نریشن را حذف کنند. در طول برنامه سوالاتی روی صفحه قرار می‌گرفت که شرکت کننده باید پاسخ می‌داد. بعد‌تر همین هم حذف شد و خود شرکت کننده‌ها برنامه را پیش می‌بردند.

واکنش عوامل: رامبد جوان در واکنش به اظهارنظرها درباره این کپی‌برداری گفته بود: «ما هیچ تقلیدی از جیمی فالون نکرده‌ایم. خواهش می‌کنم یک نفر بنشیند و برنامه جیمی فالون را با برنامه ما مقایسه کند و موارد مشترک را دربیاورد. البته همه شوهای تلویزیونی یک قالب و ساختار و فرمول مشخص دارند. فقط یک آیتم و آن هم مسابقه تخمرغ بود که در آن برنامه اجرا شد، چرا باید برای یک آیتم متهم شویم به کپی‌برداری.»

شب کوک — شبکه نسیم

«شب کوک» به‌عنوان یک مسابقه استعدادسنجی در زمینه خوانندگی، شهریور و مهر ۱۳۹۴ با اجرای بارید بابایی از شبکه نسیم روی آنتن رفت. آن زمان بازار مسابقه‌های استعدادسنجی خوانندگی به خاطر پخش «استیج» بسیار داغ بود و «شب کوک» هم طبق الگوی همان برنامه ساخته شده بود.

شباهت ساختار مسابقات استعدادسنجی در زمینه خوانندگی از سال‌ها قبل در سراسر دنیا برگزار می‌شد اما مخاطبان ایرانی با «آکادمی موسیقی» شبکه من‌وتو و بعد از آن مسابقه‌های «استیج» آن را شناختند. الگوی اکثر آنها مشابه هم بود. فقط بعضی‌ها مثل یک آکادمی پیستی می‌رفتند و هر هفته تحت نظر داورها آموزش می‌دیدند و بعضی دیگر در مرحله کشف استعدادها متوقف می‌شدند. «شب کوک» با وجود شباهت به برنامه‌های آکادمی موسیقی، یک آکادمی نبود و صرفا هدفش کشف استعداد بود. با این حال در سایر مراحل طبق همان الگوی اولیه پیش می‌رفت.

شباهت دکور از آنجایی که برنامه «استیج» شبکه من‌وتو در چند فصل ساخته شده بود و در هر بخش دکور متفاوتی داشت، نمی‌توانیم به شباهت‌های عین به عین دکور «شب کوک» با آن برنامه اشاره کنیم اما در کل، حال و هوای دکور برنامه «شب کوک» شباهت زیادی به «استیج» داشت. مسابقه «استیج»، در سالنی مثل سینما برگزار می‌شد. برای داورها مکان خاصی در نظر گرفته شده بود و به لحاظ رنگ و نور دکور هم شباهت‌هایی دیده می‌شد. مثلا شب کوک هم از اینه‌ها و چراغ‌های کوچکی که به رنگ آبی تیره یا صورتی استفاده می‌کرد.

شباهت اجرا بعد از پخش اولین قسمت‌های «شب کوک» بعضی‌ها اجرای بارید بابایی را با رها اعتمادی مقایسه کردند. آنها معتقد بودند که بابایی تلاش می‌کند مشابه اعتمادی اجرا کند. با این حال از آنجایی که بابایی شوخ‌طبعی خاص خودش را داشت، این شباهت چندان به چشم نمی‌آمد. البته بابایی در شیوه اجرا و زمان ورود به سن و چگونگی معرفی و... سعی می‌کرد پایبند اجرای «استیج» باشد. او گیگاه وارد سن می‌شد توضیحاتی درباره شرکت کننده‌ها می‌داد و مجددا به پشت صحنه برمی‌گشت. پرحرفی نمی‌کرد و شوخی‌هایش هم زیاد تیزی ذوق نمی‌زد.

واکنش عوامل: بارید بابایی در پاسخ به افرادی که «شب کوک» را کپی «استیج» من‌وتو می‌دانستند گفت که طرح «شب کوک» را سال ۱۳۸۷ به شبکه سه داده‌اند؛ آن هم زمانی که شبکه‌های ماهواره‌ای به این تعداد فعال نبوده‌اند و اصلا شبکه من‌وتو تاسیس نشده بوده، چه برسد به اینکه برنامه‌های «آکادمی موسیقی» و «استیج» روی آنتن رفته باشند. خلاصه اینکه منکر هرگونه شباهتی شد.

دورهمی — شبکه نسیم

فصل اول برنامه «دورهمی»، اسفند ۱۳۹۴ با اجرای مهران مدیری روی آنتن رفت. بلافاصله بعد از پخش اولین قسمت، تصاویری از برنامه هندی «شب‌های کمدی با کاپیل» منتشر شد که نشان می‌داد این برنامه مو به مو از روی نسخه هندی کپی‌برداری شده است.

شباهت ساختار برنامه هندی «شب‌های کمدی با کاپیل» (Comedy nights with Kapil) از چند بخش تشکیل شده بود. بخش نمایشی، گفت‌وگوی مجری با مهمان برنامه و رقص و موسیقی. «دورهمی» هم در فصل اول از همین بخش‌ها تشکیل شده بود. در مدت زمانی که نمایش یا موسیقی اجرا می‌شد، مجری برنامه روی صندلی مخصوصش کنار تماشاچیان می‌نشست و همراه آنها برنامه را تماشا می‌کرد، بعد از پله‌ها پایین می‌رفت و روی سن می‌ایستاد و برنامه را پیش می‌برد. تمام این مراحل به‌جز اجرای رقص هندی که عملا امکانش وجود نداشت، در فصل اول «دورهمی» دیده می‌شد.

شباهت دکور دکور برنامه بدون کوچکترین تغییری بازسازی شده بود. برنامه داخل دکوری مشابه خانه‌ای دوبلکس با اتاق‌های زیادی در طبقه بالا اجرا می‌شد و در طبقه اول مبلمانی وجود داشت که بازیگران روی آنها می‌نشستند و نمایش اجرا می‌کردند. این دکور با دکور «شب‌های کمدی با کاپیل» هم نمی‌زد. محل قرار گرفتن مجری کنار تماشاچیان هم درست طبق همان برنامه طراحی شده بود. جلوی صحنه راهی شبیه خیابانی طراحی شده بود برای اینکه خواننده‌ها و مهمانان برنامه با ماشین وارد استودیو شوند. این طراحی هم از روی نسخه اولیه برداشته شده بود.

شباهت اجرا مهران مدیری سال‌هاست به‌عنوان مجری و بازیگر و کارگردان فعالیت می‌کند و به امضای خاص خودش در اجرا رسیده است. مخاطبان صرفا به خاطر علاقه به مدیری و جذابیت اجرا و بازی او حاضر به تماشای آثارش می‌شوند و بنابراین مدیری در هیچ بخشی از خود واقعی‌اش فاصله نگرفته بود و همه چیز طبق اصول خود مدیری پیش می‌رفت. با این حال به دلیل اینکه ساختار برنامه الگوبرداری شده بود او باید در زمان‌های به‌خصوصی روی سن می‌آمد، مسابقه را طبق برنامه‌ریزی پیش می‌برد و گفت‌وگو را براساس سوالاتی که برایش طراحی شده بود، به سرانجام می‌رساند.

واکنش عوامل: در فصل اول «دورهمی»، مهراب قاسم‌خانی به‌عنوان کارگردان حضور داشت. بعد از اینکه تصاویر برنامه «شب‌های کمدی با کاپیل» منتشر شد و بسیاری از رسانه‌ها به ماجرای کپی بودن نعل به نعل «دورهمی» از آن برنامه واکنش نشان دادند، قاسم‌خانی در پاسخ به این اعتراض‌ها گفت: «بوآوبازی درنیارید، کپی‌برداری در جهان وجود دارد و شما از تولیدات جهانی بی‌خبرید.»

۱۱
شبکه(بررسی ماجرای